QENDER-PORCELAN
20

– Qendër – Porcelan – Qendër –

Fixierpunkte \ Pika referimi

Susanne Schär & Peter Spillmann

Das urbane Umfeld bildet eine spannungsgeladene Kulisse unseres Lebens, in der es viel zu erfassen und erleben gibt. Den alltäglichen städtischen Raum unvoreingenommen zum künstlerischen Thema zu machen bedarf einer subjektiven Filterung der Sinneseindrücke. Auf Reisen fällt diese geschärfte Wahrnehmung einfacher.
Im neuen Alltäglichen fokussieren wir unseren Blick auf Details des Naheliegenden; Augenblicke, Szenerien und die verborgenen Qualitäten der Dinge rücken wie «Fixierpunkte» ins Rampenlicht.

«Qendër – Porcelan – Qendër» heisst die blaue Buslinie in Tirana. Für uns bildete diese Wegstrecke den ersten Berührungs- und Ausgangspunkt für weitere Erkundungen während unseres zweimonatigen «Artists in Residence».

Dieses kleine «Booklet» ist eine persönliche Wegbeschreibung entlang der blauen Buslinie und eine Liebeserklärung an die Stadt und die Menschen zugleich.

Tirana / Albanien . 2013

Mjedisi urban përbën një sfond tundonjës të jetës sonë, në të cilin gjen shumë për të zbuluar e përjetuar. Për t'a shndërruar këtë hapësirë urbane të përditshme, pa e paragjykuar, në një temë arti, nevojitet të bëjmë një filtrim subjektiv të përshtypjeve tona. Si udhëtar e kemi më të lehtë të mprehim shqisat.
Të gjendur në një të përditshme të re, e fokusojmë vështrimin tonë në detaje që spikasin; Çastet, situatat dhe cilësitë e fshehura të sendeve dalin në dritë si pika referimi.

«Qendër – Porcelan – Qendër» quhet linja blu e autobuzit të Tiranës. Për ne, kjo linjë ishte kontakti i parë dhe pikënisja për eksplorime të mëtejshme gjatë qëndrimit tonë dymujor «Artistë në rezidencë».

Ky libërth i vogël është një përshkrim i yni, dedikuar linjës blu të autobuzit dhe një deklaratë dashurie për vendin e njerëzit gjithashtu.

Tiranë / Shqipëri . 2013

– Qendër – Porcelan – Qendër –

Fixierpunkte \ Pika referimi

Susanne Schär & Peter Spillmann

Alketa Kurrizo

Antropologjia e linjës blu

Nisje

Nisja është në çdo rast e rëndësishme pavarësisht destinacionit. Në çfarëdo konteksti nisja i bën udhë eksperiencës dhe njohjes, ndaj të presësh për tu nisur bëhet një hapësirë kohore që të bën të vëmendshëm për çdo detaj që e mundëson atë, orari, vendnisja, mjeti (që në këtë rast është një autobus blu). Vendnisja është qendra (turistike) e Tiranës nga ku për çdo 25 minuta autobusi blu të çon në periferinë, që në zhargonin e qytetit njihet si «porcelani» për t'iu kthyer sërisht qendrës herë ekzaktësisht në 25 minuta herë në më shumë ose edhe me pak kohë, duke ndjekur gjithmonë ritmin e «frymëmarrjes» së qytetit.

Në ecje

25 minutat e pretenduara të udhëtimit ndërpriten nga stacione që mbajnë emra formal dhe informal. Me këta të fundit i njohin të gjithë qytetasit, me emrat formal mundohen ti shquajnë vizitorët e rinj, dhe përtej kësaj, asnjëherë nuk rrezikon të humbasësh. Pas pamjes prej

kartoline të perceptueshme thjeshtë që të servir vendnisja, nisja në pak minuta të shpërfaq një dalldi imazhesh, arkitekture, formash, një dinamike urbane që pa e njohur nga brenda – së paku – mund ta paragjykosh.
Por qyteti funksionon kështu, pavarësisht infrastrukturës, atë realisht e mbajnë në krahë njerëzit (në një sens) edhe pse logjika e do që njerzit të lëvizin nëpër qytet, në fakt, këtu qyteti u shkon nga pas njerëzve dhe për ta kuptuar këtë mjafton të marrësh linjën blu.

Mbërritje

Linja blu është e drejtë, nuk dredhon asgjëkundi dhe në destinacion i rrotullohet qark vetes për tu kthyer sërisht në qendër. Nese kur je ngjitur – gjeografia e qytetit të sugjeron të referohesh kështu – mund të humbasësh mes rrëmujës dhe kureshtjes së një eksperience të re pamore, në kthim ndodh të kqyrësh me vëmendje, për ti bërë kështu, përshtypjet e vajtjes stacionet e tua në kthim. Ndodh që të presësh ca në stacion, mjaftueshëm për të ndërtuar hartën në mendjen tënde.

Kthim

Je në të njëtën rrugë. Në ndryshim nga 30 minuta më parë kur u nise, kësaj here e di se ku do të mbërrish. Pavarësisht planit që ke në kokë, të ndërtosh itenerarin tënd subjektiv (pra as formal as informal), duke iu referuar mënyrës se si njerëzit «e ngasin» qytetin, ndoshta mund të bëj sens!

Si të gjithë kthimet, ky do të duket më i shkurtër. Ndodh që referencat e vajtjes të jenë zhdukur në kthim. Një shitës ambulat mund të ketë lëvizur që aty, një makinë e madhe mund të ketë mbuluar fasadën e një lokali që të kish tërhequr vëmendjen në vajtje, dhe duke qënë se rruga është e drejtë, pas pak sekondash ti e gjen referencën tjetër, që ndodh të jetë nga të rrallat të pandryshueshme, të palëvizshme, të përhershme, që më vonë del të ketë emër edhe formal, edhe informal (për qytetasit) edhe subjektiv për ty.
Kështu e humb ekzotizmin kjo shëtitje pak më shumë se 30 minuta, tërthorë një qyteti në pamje të parë jashtë normave, të udhëhequr nga rrëmuja ose energjia po të duam, sepse sidoqoftë edhe këtu ka referenca të qëndrueshme që nuk e kanë humbur asnjëherë statusin. Kështu pra gjenia jote e pak minutave më parë për të ndërtuar një hartë subjektive të një vizitori të veçantë bëhet e zakonshme pikërisht prej këtyre referencave të pashmangshme.
Linja blu, është linja qytetase Qendër – Porcelan – Qendër. Ajo është një nga 9 linjat e transportit urban që funksionojnë në Tiranë/Shqipëri.

Tetor 2013

Alketa Kurrizo

Die Anthropologie der Blauen Linie

Abfahrt

Die Abfahrt ist auf jeden Fall wichtig, unabhängig vom Ziel. In welchem Kontext auch immer, die Abfahrt erst ermöglicht Erfahrung und Entdeckung, und der Zeitraum des Wartens auf die Abfahrt macht dich auf jedes damit verbundene Detail aufmerksam, den Fahrplan, die Abfahrtstelle, das Fahrzeug (in diesem Fall ein blauer Stadtbus). Die Abfahrtstelle ist das (touristische) Zentrum Tiranas, von wo dich alle 25 Minuten der Blaue Stadtbus in die Peripherie, ins sogenannte «Porcelani» bringt, um dann wieder ins Zentrum zurückzukehren, mal in 25 Minuten, mal etwas später oder sogar schneller, je nach momentanem «Atem-Rhythmus» der Stadt.

Auf der Fahrt

Die 25 Minuten erwartete Reisezeit wird von Stationen mit formellen und informellen Namen unterbrochen. Letztere werden von den eingesessenen Stadtbewohner gebraucht, Besucher versuchen sie mit dem formellen Namen zu benennen, aber nie besteht die Gefahr, eine Station zu verpassen. Kurz nach der als postkartentauglich empfundenen Abfahrtstation zeigt sich eine Ekstase von Bildern, Architektur, Formen, eine urbane Dynamik, die – zumindest ohne sie näher zu kennen – zum Vorurteil verleitet.
Aber so funktioniert die Stadt, welche – trotz der Infrastruktur – eigentlich auf den Schultern der Menschen lastet. Logisch wäre, wenn sich die Leute durch die Stadt bewegen würden, aber hier richtet sich die Stadt nach den Leuten – und um das zu verstehen genügt es wenn man den Blauen Stadtbus nimmt.

Ankunft

Die Blaue Linie verläuft gerade, weicht nirgends aus und am Ziel dreht er sich, um ins Zentrum zurückzukehren. Beim Hochfahren – die Geographie der Stadt bringt es, dass man das so nennt – verliert man sich möglicherweise im Durcheinander und der Neugier einer neuen visuellen Erfahrung, wonach bei einer aufmerksamen Rückfahrt passiert, dass gerade diese Eindrücke der Hinfahrt die Stationen nun zu den deinen macht. Mitunter wartest du etwas an der Station, gerade lange genug, um dir in Gedanken den Streckenplan aufzubauen.

Rückfahrt

Du befindest dich auf derselben Strasse. Im Unterschied zu 30 Minuten zuvor, weisst du diesmal wo du ankommen wirst. Abgesehen von deiner Absicht, deine sub-

jektive (weder formelle noch informelle) Strecke aufzubauen, kann das – bezogen auf die Art und Weise wie die Leute die Stadt «befahren» – möglicherweise Sinn machen! Wie jede Rückfahrt scheint auch diese kürzer. Vielleicht sind die Bezüge aus der Hinfahrt jetzt verschwunden. Möglicherweise hat ein Strassenverkäufer seinen Platz gewechselt oder ein grosses Fahrzeug verdeckt die Fassade eines beeindruckenden Geschäfts, und weil die Strasse gerade ist findest du kurz danach den nächsten Bezugspunkt, welcher einer der wenigen nicht veränderbaren, unverrückbaren, immerwährenden ist und sich später herausstellt, dass er sowohl einen formellen als auch einen informellen (für die Einheimischen) Namen hat, und für dich einen Subjektiven. So verliert er das Exotische, dieser etwas mehr als 30-minütige Ausflug, quer durch eine Stadt, welche auf den ersten Blick abnorm, geleitet von Unordnung wirkt – oder Energie wenn wir wollen, denn auch hier gibt es standhafte Bezüge, die nie ihren Wert verloren haben. So wird deine vorige Genialität, eine subjektive Karte eines besonderen Besuchers aufzuzeichnen, zu etwas ganz normalem, gerade wegen diesen unausweichlichen Bezugspunkten.
Die Blaue Linie ist die Buslinie «Zentrum – Porzellan – Zentrum». Sie ist eine der 9 Stadtbuslinien, die in Tirana/ Albanien verkehren.

Oktober 2013

PINC

23

GAZETA

SHITET

67

LAVAZH

FOT

ΚΡΟΝΟΣ

AIR
ITIONED
Orbit
Orbit
Orbit
Orbit

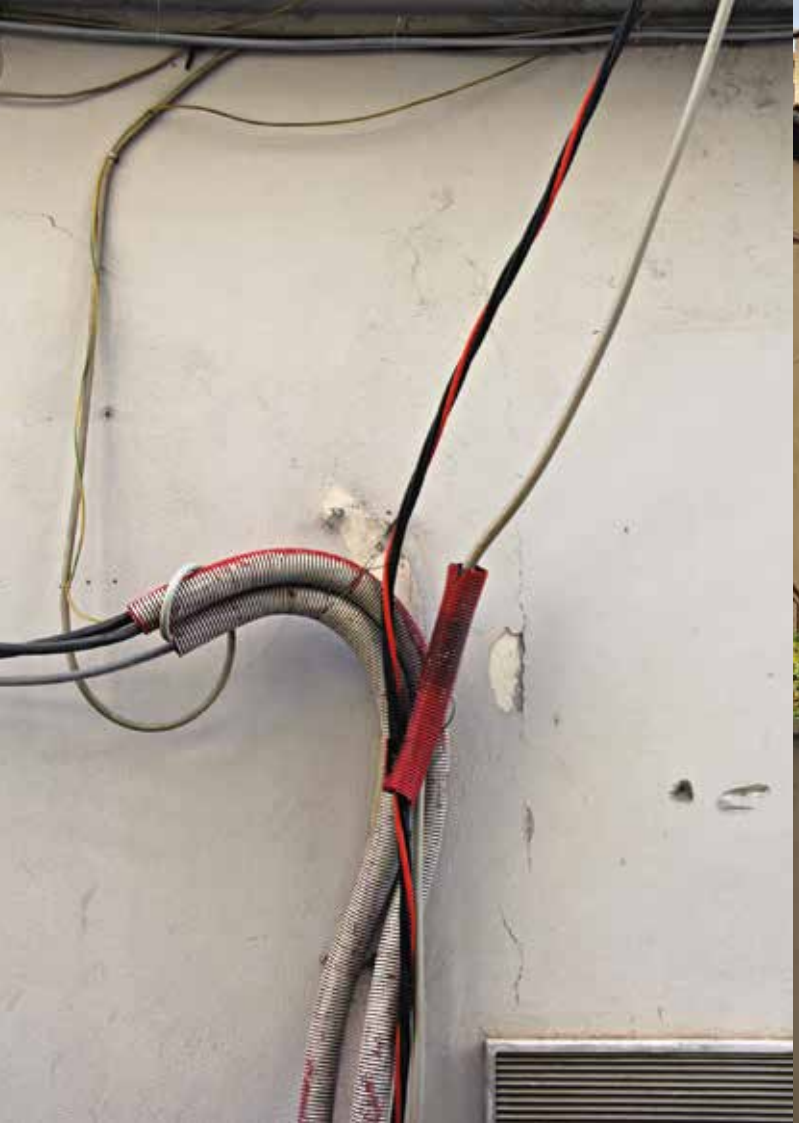

Riparazione
- KASETAFONE

116

27

4
101

VOTO LSI
VOTO LSI
VOTO LSI
BESO

LAJMERIM

KEVIN
FERONI

MATERIALE

FURNIZIM
I RI

BALLANC
1

Wir Danken für die Unterstützung \
Falënderojmë për mbështetjen
Stiftung d2h, Bürglen/CH

Speziellen Dank \
Një falënderim të veçantë për
T.I.C.A. (Tirana Institute of Contemporary Art)
CULTURESCAPES.CH

Herzlichen Dank \
Falënderojmë përzemërsisht
Migena Beqiri & Martin Lerch & Nils,
Edi Muka, Alketa Kurrizo, Leonard Qylafi,
Arben Papadhopulli, Wendelin Pressel,
Adela Demetja, Olsi Hoxha, Nikolin Bujari,
Romeo Kodra, Ledia Kostandini, Matilda Odobashi,
Eveline Wüthrich, Johannes Willi
und allen Begegnungen, die wir auf unseren
Stadtwanderungen erfahren durften. \
si dhe çdo njohje e kontakt që patëm
gjatë lëvizjeve tona nëpër qytet.

«U-Turn» in Orange und Blau
Die Zeitungsverkäuferin versteckt hinter Lesestapeln
Atoll pauschal und der Rubel rollt
Treppe rauf und runter, gemäss M. C. Eschers Vorbild
Die Mauer der ehemaligen Traumfabrik verbirgt
Dunkle Passagen und tiefe Löcher
Porzellangeschichten der Vergangenheit
Silver-Stars der Reifengummis glitzern im Sonnenlicht
Roter Flitzer trifft blauen Transporter
Hochlager der Gemüsehändler
Kunsthändler mit neuer Verkaufspraxis – die Baumgalerie
Kein Mosaik, aber ganz schöne Teppiche
Schafsköpfe brutzeln drehend im Rampenlicht
Männer spielend «Warten auf Godot»
VIP-Lounge der Tippgemeinschaft
Und immer wieder Stadtgespräche
Nordische Enklave lädt zum Verweilen
Lichtinstallation erhellt das Strassenleben
Die Prinzessinnen-Macherei glamourisieren
Ü60 Logenplätze direkt zur Strasse
Surrealistische Wesen stehend auf dem Dach
Duftwogen von frisch gemahlenem Kaffee verbreitet sich
Die verblichene Schönheit lächelt in die Weite
Zeitgenössisches Felsbild aus Tirana
Papagenos Fang zum Kauf gepriesen
Recycling System auf drei Rädern im Einsatz
Nachtschwärmer der Einsamkeit
Handgestrickte und verworrene Netzwerke
Zimmer mit Aussicht
«Straight Dogs» überqueren blindlings die Strasse
Hup-Symphonie am Kreisel des grünen Schlafsaals
Herr Graumann markiert stillschweigend seine Präsenz
Durchgang zum Skulpturenweg der gefallenen Stühle
Analoges Bewässerungs-System
im Takt des aufkommenden Strassenstaub
«No Message» ist eine gute Nachricht
Stolperstein oder der Stein des Anstosses

«U-Turn» në portokalli dhe blu
Shitësja e gazetave, fshehur pas pirgut
Atoll paushal dhe paraja vlon
Poshtë e lartë shkallëve, sipas modelit të M. C. Escher
Muri i fabrikës së dikurshme të ëndrrave hesht
Pasazhe të errëta dhe gropa të thella
Histori porcelani të së shkuarës
Silver-stars në gomat e makinave që xixëllojnë nga drita e diellit
Një makinë brisk e kuqe takohet me një transportues blu
Rafte të shitësit të frutave
Tregëtar arti me praktika të reja shitjeje – pema galeri
Mozaik nuk janë, por qilima të bukur gjithsesi
Koka delesh, që xixërin, vërtitur në përshkënditje
Burra që luajnë «Duke pritur Godot»
VIP-lounge e komunitetit të basteve
Dhe përsëri qyteti flet
Enklava veriore na fton për të bujtur
Instalimi ndriçues çel jetën në rrugë
Stisje e princeshave deri në prarim
Lozha pensionistësh fill në rrugë
Qenie surrealiste mbi çati
Shtëllunga arome të kafes së porsabluar
Bukuri e venitur buzëqesh për së largu
Art shkëmbor bashkëkohor nga Tirana
Kapjes së Papagenos i është vënë çmimi
Sistem riciklimi mbi tri rrota
Zogj të vetmisë së natës
Rrjeta të koklavitura, të endura me dorë
Dhomë me pamje
«Straight Dogs» që kalojnë rrugën me zgjuarsi
Simfoni borish në rrethrrotullimin e konviktit të gjelbër
Z. Gri bën të ditur në heshtje prezencën e tij
Pasazh në rrugën e skulpturave me karrige të gremisura
Sistem ujitjeje analog
Në një hap me pluhurin e rrugës, që sa vjen e shtohet
«No Message» është një lajm i mirë
Gur pengese ose gur i hedhur

Konzept, Fotos und Gestaltung \
Koncepti, fotografitë dhe krijimi
Susanne Schär & Peter Spillmann

Essay \ Ese nga
Alketa Kurrizo

Übersetzungen Deutsch-Albanisch und Korrektur \
Përkthyer nga gjermanishtja në shqip dhe korrektuar
Migena Beqiri

Übersetzungen Albanisch-Deutsch und Korrektur \
Përkthyer nga shqipja në gjermanisht dhe korrektuar
Martin Lerch

Lithos \ Litografia
Anna Altmeier

Druck und Einband \ Shtypur dhe lidhur nga
+siggset+ print & media AG

ISBN 978-3-033-04589-7

© Susanne Schär & Peter Spillmann . 2014
www.supe.ch